

ENTREVISTA

A ANTONI VILA CASAS

per JORDI BARNADAS I JORDI DE NADAL

Antoni Vila i Casas (Barcelona, 1930) és un empresari català. Llicenciat en farmàcia per la UB, el 1960 fou fundador dels Laboratoris Prodes. El 1986 creà la Fundació Vila Casas, de la qual és president, i que ha obert diversos museus d'art a Torroella de Montgrí, Barcelona i Palafrugell. També és membre del Consell Social de la UB, de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi i de la Reial Acadèmia de Farmàcia de Catalunya. El 1996 va rebre la Gran Creu de l'orde del Mèrit Civil, el 1999 li fou atorgada la Creu de Sant Jordi i el 2004 el premi Montblanc al mecenatge, que concedeix la Fundació Montblanc.

LA FUNDACIÓ NO VA COMENÇAR AMB TEMES D'ART, SINÓ DE SANITAT.

La Fundació va néixer per donar prestigi a la indústria farmacèutica, que era la que jo tenia (amb més socis). Buscàvem investigadors o projectes mèdics importants i donàvem premis de 12 milions de pessetes (a l'any 1986). En vam donar tres, ja que el que aconseguíem no era tant donar prestigi a la indústria, com fer enfadar la resta de metges. Però els premiats s'ho mereixien: el primer va ser el Josep Carreras i la seva fundació, per haver fer el primer arxiu de donants de medul·la òssia de monotip llatí; el segon, al Dr. Morell Brotad, per haver aconseguit el primer trasplantament de dos pulmons a la vegada; i el tercer, a Valentí Fuster. Però vist que la resta s'enfadava, vam decidir reorientar-nos. Vam veure que hi havia un manca de bons periodistes de sanitat i, per solucionar-ho, vam muntar uns cursos de comunicació de temes mèdics (que encara es fan) i vam començar a publicar els *Informes i Cuadernos Quiral*, dedicats a les notícies amb més impacte. L'últim és sobre l'Alzheimer.

AQUEST ASPECTE MÈDIC ANAVA TOTALMENT LLIGAT A LA SEVA FEINA COM A EMPRESARI FARMACÈUTIC.

Sí, és clar. Jo m'he passat des dels 30 als 67 anys amb la meua feina. Vaig fundar una empresa (Laboratoris Prodes, després Prodesfarma) que va tenir la sort de trobar un producte que vam poder registrar i comercialitzar per tot Europa, l'Airtal (aceclofenac), competència del Voltarén (diclofenac). Però des del primer moment, vaig veure que havia sigut pura sort, perquè va néixer de col·locar un radical en l'únic lloc d'una fórmula on no ho havia fet una patent de CIBA. Va ser al 1992, i després de registrar-ho, vam fer una campanya de màrqueting molt important. Tots els meus diners vénen d'aquest producte. Encara es ven molt, fins i tot ara té genèrics. Però ja sabia que era molt difícil que em tornés a passar. Per això em vaig fusionar (amb Almirall). Vam començar amb una cosa nova, Aquilea, dedi-

cada als complementos alimentaris. Però em vaig posar malalt, i després vaig decidir vendre Aquilea i dedicar-me totalment a la fundació, centrant-me en el tema de l'art.

TORNEM UN MOMENT A L'EMPRESA. ABANS DEL 1992 I DES DEL 1962, COM SOBREVIVIA UNA FARMACÈUTICA?

El que em passa és que he tingut sort. Quan vaig agafar el laboratori, el que buscava era fer productes de taulell: xarops, supositoris, que veníem a les nostres farmàcies. Un dels xarops era una còpia de la bronciatrina. Va ser quan es va obrir el petitori i nosaltres el vam registrar: era l'únic xarop, perquè la bronciatrina no es va presentar. De seguida va venir un representant de València que ens va prometre vendre 2.000 al mes, que per nosaltres era increïble i ens va obrir els ulls: vam agafar representants a tot Espanya i en veníem un milió al mes. A partir d'aquí vam fer altres productes, treballant molt, algunes vegades guanyant plets i algunes havent de parlar amb les autoritats. Aleshores era molt més fàcil registrar productes.

DESPRÉS DE LA FUSIÓ, VA SER EL MOMENT DE LA FUNDACIÓ.

Sí, jo ja no volia manar a l'empresa. Vaig començar per buscar un espai com calia per a la Fundació. Vaig comprar aquest pis (c. Ausiàs March), li vam donar aquest caire, de cosa seriosa, i vam engegar amb el tema de l'art. L'afició l'he tinguda des de sempre, però la fundació s'ha anat fent de mica en mica. De fet, si hauria sabut que acabaria sent el que és avui, segurament no ho hagués fet. Ja m'ho deia en Daniel Carasso, propietari de Danone i gran col·leccionista, que això de tenir cinc seus no tenia cap sentit com a economia d'escala. Si hagués hagut d'invertir de cop tot el que he invertit, no ho hauria fet. Però ha sortit com el laboratori: fer camí caminant. Primer vaig posar una seu d'escultures a Pals, al costat de la casa d'on estiujejo. Però el problema és que cada cop que venia algú, em tocava ensenyar-la. Per això vaig comprar el Palau Solterra, a Torro-

lla –i d'aquí neix el criteri, que he seguit sempre, d'aprofitar per restaurar un patrimoni: igualment Can Mario, els Espais VolArt i també Can Framis, encara que aquí sobretot es va construir de nou. Tots tenen la seva història, que també és la història del nostre país. El Palau Solterra era del Comte de Torroella, que va ser qui va portar l'aigua a Palafrugell; Can Mario va ser la primera fàbrica de suro que va haver-hi a Espanya; al l'Espai VolArt feien mantellines, unes de les indústries importants del territori, i Can Framis havia sigut de tot: fàbrica tèxtil, taller de tallers, etc.

LA UNIÓ D'HISTÒRIA I CULTURA, PER TANT, ÉS IMPORTANT.

Sí, perquè aquest és l'esperit de la meva fundació: que la tradició i la cultura és el que dóna els senyals d'identitat d'un país, perquè crec que el que necessita Catalunya és no perdre la identitat. A més a més, crec que una fundació ha de tenir una activitat i ha de complir unes funcions socials. Si m'hagués limitat a ensenyar la meva col·lecció, hauria estat avorrit. En el fons, el que estic fent és el que vaig aprendre del màrqueting. Aleshores es tractava de buscar un producte que cobrés un forat de mercat en què els altres no hi haguessin pensat. Ara, encara que hi ha grans museus, ningú pensa en el museu dels artistes del país del moment actual. Cap a aquí és on m'he orientat, considerant artistes del país els qui hi viuen i treballen, i dedicant cada un dels espais a una de les tres activitats que també col·lecciono: pintura, escultura i fotografia. És un projecte que s'ha anat construint de mica en mica, però ara ja està definit. Per exemple, dels dos Espais Volart, un el dedico a exposicions d'artistes del meu fons, i l'altre a artistes que, estiguin o no al fons, han tingut una trajectòria, potser una mica llunyana, però que cal recuperar.

COM DESCOBREIX AQUESTS ARTISTES?

Moltes vegades a través d'una exposició. Per exemple, ara he portat, del Casal Català a París, a Lau-

rent Jiménez Balaguer, un dels primers a pintar amb acrílic i materials aquí, però exiliat a França des dels 50. D'aquestes exposicions, arriben altres coses. Per exemple, vam fer una exposició de Joaquim Llucià, un artista important, però oblidat fins i tot en vida. Jo no tenia cap obra seva, de manera que quan li vam muntar l'exposició, les vaig haver de demanar al MACBA (les tenien al magatzem) i a col·leccionistes privats. Molta feina, però en va aparèixer una dona, vídua d'un artista molt poc conegut, que ens va dir que tenia dues obres seves, molt bones, però que no sabia què fer-ne fins aleshores: li havia agradat tant l'exposició, que me les va regalar. I també ens va ensenyar l'obra que guardava del seu marit, Baldomero Peña: és tan interessant que li farem una exposició.

QUIN ÉS PER TANT EL CRITERI PER SELECCIONAR ELS ARTISTES?

Que hagin estat importants. De les avantguardes fins ara, hi ha molts artistes que han quedat sepultats. Per exemple, els conceptualistes, com Joan Rabascall, que ha anat col·leccionant en Tous [Rafael Tous, Fundació Metrònom], que només ara es comencen a reconèixer. Com ell, jo també em dedico a recuperar figures oblidades –com ara Amèlia Riera. Però també a ajudar els artistes actuals que encara no s'han establert.

QUINES HAN ESTAT LES SORPRESES MÉS INTERESSANTS?

De sorpreses en tens cada dia. De les agradables, comptant que t'has oblidat del reconeixement (tampoc ni el busco ni m'agrada), us explico aquesta. Fa poc, he fet una exposició d'un artista que al principi no em convenia, però que al final li havia comprat una obra. S'havia presentat a concursos, però no només una vegada, sinó un i altre cop –o sigui que s'hi dedicava. L'exposició va quedar preciosa. Fins i tot, hi havia una obra que m'agradava molt, i ens vam posar d'acord. A l'hora de pagar, va venir la sorpresa: a més a més, em regalava la resta de les

“Ara, encara que hi ha grans museus, ningú pensa en el museu dels artistes del país del moment actual. Cap a aquí és on m'he orientat.”

obres que hi havia en aquella sala. Tampoc us diré qui era, però en tot cas, això demostra dues coses: primer, que els artistes estan agraïts per la feina que fas, la segona, que creuen en la Fundació –encara que, com li vaig dir, no tindria espai per exposar tot el que m'havia donat. Una altra: quan vaig inaugurar l'Espai Volart 2, li vaig demanar una exposició a Agustí Puig. A mi sempre m'ha agradat molt. Tinc tots els seus gravats, de manera que li vagi demanar que fos de pintura. L'exposició va ser fantàstica i ell

“Aquest és l'esperit de la meva fundació: que la tradició i la cultura és el que dona els senyals d'identitat d'un país.”

estava tan content, que em va fer triar una obra per regalar-me-la i que ara ja està penjada. D'altra banda, una altra de les coses que està funcionant (però només a Barcelona) és el servei pedagògic: cada dia tenim un grup de 25 o 50 nanos, que vénen al matí, amb formadors a costa nostra.

RESPECTE A LA UNIVERSITAT, ELS HA ARRIBAT ALGUN INTERÈS, ALGÚ AMB GANES DE FER ESTUDIS?

No, però és que tampoc podríem. Cada any, programem un canvi dels tres fons: mirar tota la col·lecció de dalt a baix i decidir què ensenyarem la temporada vinent. Hi ha quadres que sempre hi són, però la resta canvia. El canvi físic es fa quan estem tancats, de finals de juliol al setembre. A més a més, a Barcelona hi ha dues exposicions a l'any, ja programades fins a l'any 20, més un espai que deixo lliure per si surt alguna cosa que cregui que val la pena –per exemple, en Xavier Vilató, que fem conjuntament el Museu Picasso, el Marés i les galeries d'en Joan Gaspar i la Sala Dalmau. A més a més, a Can Framis

faig exposicions del fons, hi dono premis. En fi, si comences a comptar, surten unes disset activitats a l'any. Ja hi ha prou feina.

ENCARA UN PARELL DE PREGUNTES MÉS. COM VA COMENÇAR L'AFICIÓ PER COL·LECCIONAR?

Em ve de petit. Això de col·leccionar deu ser una cosa genètica: hi ha gent que ho té i hi ha gent que no ho té. A mi, per exemple, m'agradava molt el *Flash Gordon*, tinc tots els còmics. En canvi, *El Hombre Enmascarado* no em deia res. També feia col·lecció de segells, que és una cosa que és llàstima que s'hagi perdut. També vaig fer col·lecció de balances angleses, que són ben boniques. I com a farmacèutic, una altra de capsos metàl·liques de medicaments, que ha sortit publicada més d'una vegada. Fins i tot, tinc col·leccionada tota la meva vida sanitària, vull dir, totes les llibretes, amb tot el que hi anava anotant durant aquells anys. És un vici! Pel que fa a l'art, ja de petit anava amb el meu pare a les galeries del centre, o al Museu d'Art Contemporani –que respecte al cine, tenia l'avantatge que era gratis. Durant els anys de farmacèutic, va ser quan vaig començar a comprar, sobretot artistes de les galeries del Toni Estrany i de l'Adrià. A còpia de comprar, tant pintura com escultura, al final no s'hi cabia a casa, de manera que vaig arreglar la casa de Pals i en vaig fer un museu, molt agradable. La resta, ja us l'he explicada.

I PER ACABAR, QUINS SÓN ELS PLANS DE FUTUR?

Ara ja tinc la Fundació totalment definida, tal i com vull que sigui: tres espais, tres disciplines, els premis i dues exposicions –a més a més de llibres, exposicions i el servei pedagògic. Tot això ja dona prou feina. Però de tant en tant, faig coses puntuals, que em diverteixen molt més: ara vindrà això del Vilató i al setembre, l'exposició d'Agustí Centelles. Són els únics Centelles que queden a Catalunya i els vaig comprar perquè, després de la venda al Ministerio, em van venir a veure els de els de l'Institut de Cultura de l'Ajuntament i em van

demanar que parlés amb els hereus i ho fes, així no es perdrien. Ho vaig fer, però amb un tracte: l'Institut m'ho guarda i m'ho conserva i fem torns cada any per exposar-les; a canvi, jo tinc el dret d'utilitzar obres de tots els fons de l'ICUB per a les meves exposicions. Tenen un fons esplèndid, de més de 185 fotògrafs. Potser serà per aquí que vindrà algun canvi: ja tinc una col·lecció important de fotografia, d'artistes tant de fora com d'aquí, però amb aquests fons de l'ICUB m'està rondant pel cap de fer alguna cosa com ara documentar els últims 150 anys del país. No sé si tindrè ganes de fer-ho o no.

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ A LA REVISTA RELLEU

SUBSCRIPCIÓ ANUAL (4 NÚM.): 24€

Desitjo rebre periòdicament la revista RELLEU a partir del núm.

Fotocopieu o retalleu aquesta butlleta i trameteu-la a:

REVISTA RELLEU
C/ARAGÓ 287, 3r 2a B
08009 BARCELONA

Nom .....
Cognoms .....
Adreça .....
Telèfon .....
CP-Població .....

*Domiciliació de rebuts en banc o caixa.
Sr. Director, li prego que atengui, amb càrrec al meu compte/
llibreta, els rebuts que li presentarà la Fundació Relleu.*

Titular del compte .....
Banc o Caixa .....
Adreça de l'agència .....
CP-Població .....
Codi Compte Client (CCC)
entitat oficina control número del compte

Data .....
Signatura del titular del compte o la llibreta